

Latvijas Dizaina padomes sēde
2025.gada 10.decembrī plkst.15.00, Kultūras ministrijā un Teams tiešsaistē.

Protokols Nr. 6/2025

Piedalījās: Ingūna Elere, Karine Kalniņa, Dita Danosa, Barbara Ābele, Māra Liepa-Zemeša, Baiba Lukaševiča, Ilze Kupča, Ilze Grava, Armīns Skudra, Liene Gulbe (LIAA), Elma Eižēnija Pētersone, Barbara Freiberga, Barbara Ābele, Kaspars Zalāns (IZM), Dzintra Purviņa, Anda Laķe, Ieva Zemīte, Baiba Tjarve, Andra Irbīte (LU), Marta Elizabete Smilga (LMA).
Attālināti – Inese Baranovska, Ieva Kalēja.

Vadīja: Karine Kalniņa un Ingūna Elere

Dienaskārtība (plānotā) :

1. Pētījuma *Dizaina nozares identificēšana un ekonomiskā aktivitāte Latvijā* rezultātu prezentācija / ziņo: Ieva Zemīte un Baiba Tjarve (LKA).
2. Profesionālās kvalifikācijas prasību projekts “Interjera dizainers”6.profesionālās kvalifikācijas līmenī/ ziņo:Andra Irbīte (LU).
3. SEGD jaunumi / I.Elere
4. Patentu valde jaunumi / I.Grava
5. Jaunumu aplis
6. Citi jautājumi.

1. Pētījuma *Dizaina nozares identificēšana un ekonomiskā aktivitāte Latvijā* rezultātu prezentācija

Pētījuma īstenotājs: Latvijas Kultūras akadēmijas Kultūras un mākslu institūts
Ziņojuma autori: Dr. oec. Ieva Zemīte (LKA), Dr. art. Baiba Tjarve (LKA), Dr. oec. Ilze Judrupa (RTU).

Pētījumu prezentēja I.Zemīte un B.Tjarve, kur ziņojumā padomei tika skaidrota izvēlētā metodoloģija – dizaina sektora uzņēmumu atlase un ar dizaina nozari saistīto profesiju atlase, un gūtie dati; izvēlētā dizaina definīcija; iezīmēta dizaina ekonomiskās mērīšanas problemātika. Pētījumā iezīmēti dizaina nozares identificēšanas galvenie izaicinājumi. Pētījuma otrā daļa atspoguļo ekonomiski aktīvos dizaina uzņēmumu skaitu Latvijā 10 gadu periodā (2013 - 2023.gads) un dizaina nozares īpatsvaru Latvijas ekonomiski aktīvo uzņēmumu kopskaitā. Pētījumā tiek norādīts, ka nodarbināto skaits dizaina nozarē 10 gadu laikā (2013-2023) ir palielinājies par 30 %, un dizaina nozarē nodarbināto personu skaits ir apmēram 10 % no kopējā nodarbināto personu skaita Latvijā. Pētījums atspoguļo arī nodarbināto personu skaitu radošās ekonomikas nozarēs un dizaina nozarē nodarbināto personu īpatsvaru tajās. Pētījums atspoguļo dizaina nozares ekonomisko raksturojumu, kā piemēram, dizaina nozares apakšnozaru pievienoto vērtību. Tiek secināts, ka dizains ir būtiskākā radošās ekonomikas apakšnozare (vidēji 70 %). Pētījuma ceturtdaļa apskata ar dizaina prasmēm saistītās profesijas un darba vietas, un tajā atspoguļots arī darba vietu sadalījums pēc dizaina prasmju kategorijām. Pētījumā ir secināts, ka dizaina nozares apgrozījums veido 8% no Latvijas tautsaimniecības apgrozījuma.

Pētījuma noslēgumā ir sniegtas rekomendācijas kultūrpolitikas veidotājiem.

Pētniecēm tika uzdoti jautājumi par salīdzinoši lielo IT uzņēmumu īpatsvaru no dizaina uzņēmumu kopējā skaita, kas varētu neveidot objektīvu ainu, kā arī par pētnieču izvēlēto OECD metodoloģiju (*Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas jeb OECD izstrādātās vadlīnijas "Oslo Manual 2018" ir iekļauta paplašināta dizaina definīcija, atzīstot dizaina domāšanu kā vienu no dizaina formām. Tiek piedāvāts dizaina prasmes iedalīt trīs kategorijās, ko nosaka gan pēc prasmju kopuma, gan mērķa*).

Padomes pārstāvji ierosināja, balstoties uz šī pētījuma iestrādņēm, pieprasīt datus Centrālajai statistikas pārvaldei katru gadu, lai secīgi turpinātu aktuālo datu apkopošana par dizaina jomu.

I.Zemīte skaidroja, ka LKA turpinās darbu pie jauna projekta, sadarbībā ar Pasaules intelektuālā īpašuma organizācijas "WIPO" partneriem, kuri 11.un 12.decembrī Kultūras ministrijā prezentēs savu izstrādāto radošās ekonomikas datu modeli, kas dos iespēju nākotnē vairāk iesaistīt arī Centrālās statistikas pārvaldes ekspertus un pilnveidot datu apkopošanu dizaina nozarē.

A.Laķe aicināja padomes locekļus neieslīgt tikai vienā metodoloģijā, kā tiek definēta dizaina nozare, un turpmākajos pētījumos izvēlēties citas metodoloģijas.

Dizaina padome atzinīgi novērtēja veikto pētījumu, kas ir apjomīgākais pēdējos gados, tomēr padomes locekļiem radās atsevišķi iebildumi tieši par pētījumā lietoto terminoloģiju – par OECD vadlīnijās *Oslo Manual 2018* dizaina prasmju iedalījumu 3 kategorijās, kur viena no prasmēm tiek apzīmēta kā dizaina domāšana (*design thinking*).

Jautājuma noslēgumā tika nolemts, ka Dizaina padomes locekļi iepazīsies detalizētāk ar pētījumu un **līdz 2026.gada 6.janvārim** sniegs vienotu formulējumu/vienotu pozīciju (priekšlikumus), kā labāk apzīmēt (tulkot) to dizaina prasmju iedalījumu grupu, kas pētījumā tiek apzīmēta kā *dizaina domāšana*, kā arī citus papildinošus priekšlikumus rekomendācijām politikas veidotājiem.

2. Profesionālās kvalifikācijas prasību projekts "Interjera dizainers" 6.profesionālās kvalifikācijas līmenī

Kultūrizglītības padome (LNKC) vēstulē bija lūgusi Latvijas Dizaina padomei izskatīt profesionālās kvalifikācijas prasību projektu "Interjera dizainers" (profesionālā bakalaura studijas). Latvijas Universitātes lektore Andra Irbīte prezentēja darba grupas izstrādāto profesionālās kvalifikācijas prasību projektu "Interjera dizainers" 6.profesionālās kvalifikācijas līmenī. Padomes locekļiem bija vairāki komentāri un precizējumi par "Interjera dizainers" standartu. Tā kā Dizaina padomē ir pārstāvētas divas augstskolas, kas saistītas ar dizainu – Latvijas Mākslas akadēmija un Rīgas Tehniskā universitāte, tad padomes locekļi nolēma lūgt ar standartu iepazīties un sniegt savus priekšlikumus arī kolēģiem no RTU un LMA, un, vēlams, arī nozares praktiķiem.

Padomes locekļiem ir lūgums līdz šā gada **18.decembra** dienas beigām iesūtīt Ilzei Kupčai komentārus, priekšlikumus par profesionālās kvalifikācijas prasību projektu "Interjera dizainers". I.Kupča priekšlikumus un precizējumus apkopos un nodos A.Irbītei, lai varētu atkārtoti sniegt projektu apstiprināšanai Kultūrizglītības padomē.

Sēdē tika izskatīti 1.un 2.jautājums, bet 3.un 4.jautājums (SEGD jaunumi un Patentu valdes jaunumi) ir atlikti uz nākamo padomes sēdi.

D.Purviņa piedāvāja nākamo padomes sēdi organizēt **2026.gada 4.februārī pl.15:00 Kultūras ministrijā.**

Latvijas Dizaina padomes 2026. gada sēžu grafiks (pirmajam pusgadam): 4.02.; 11.03; 8.04; 6.05, par 10.06 (vēl padomei jāvienojas, jo skolām diplomdarbu laiks).

Protokolēja: Dzintra Purviņa

Sanāksmes vadītājas: Karine Kalniņa un Ingūna Elere